

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL A. B. IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. sausio 9 d. Nr. 242-17

Vilnius

Lietuvos bankas gavo A. B. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir *ERGO Insurance SE*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. balandžio 25 d. įvyko eismo įvykis: transporto priemonė „Audi 80“, kurios valdytojų civilinė atsakomybė buvo apdrausta tarp pareiškėjos ir draudiko 2017 m. rugpjūčio 30 d. sudaryta įprastine transporto priemonių valdytų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartimi (toliau – Draudimo sutartis), susidūrė su automobiliu „VW Jetta“ (toliau – Įvykis). Žala transporto priemonei „VW Jetta“ buvo padaryta dėl transporto priemonės „Audi 80“ vairuotojo kaltės.

Draudikas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ) ir Draudimo sutarties nuostatomis, nukentėjusiam trečiajam asmeniui išmokėjo dėl Įvykio padarytą žalą atlyginančią draudimo išmoką. Draudikas pareiškėją 2018 m. spalio 18 d. raštu informavo, kad, pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 62.2 papunktį, draudikas, sumokėjęs išmoką, turi teisę reikalauti, kad pareiškėja grąžintų 50 procentų išmokėtos draudimo išmokos, nes tebegaliojant Draudimo sutarčiai draudiko neinformavo apie pasikeitusią draudimo riziką (Draudimo sutartyje nurodyto transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų vairavimo stažo pasikeitimus). Draudiko manymu, atsižvelgiant į tai, kad per Įvykį transporto priemonę „Audi 80“ vairavusio asmens vairavimo stažas buvo mažesnis, nei yra nurodyta Draudimo sutartyje (vairavo asmuo, neturintis 10 metų vairavimo stažo), ir vadovaujantis Taisyklių 62.2 papunkčiu, pareiškėja draudikui privalo grąžinti 50 procentų nukentėjusiam trečiajam asmeniui dėl Įvykio išmokėtos 657,90 Eur draudimo išmokos, t. y. grąžinti 328,95 Eur.

Pareiškėja, nesutikdama su draudiko pateikto atgręžtinio reikalavimo dydžiu, kreipėsi į Lietuvos banką nurodė, kad Draudimo sutarties sąlyga buvo pažeista dėl to, kad Draudimo sutartis nebuvo sudaryta internetu, o dėl Draudimo sutarties sudarymo buvo tiesiogiai kreiptasi į draudiko darbuotoją. Pareiškėjos teigimu, draudiko darbuotoja prieš sudarant Draudimo sutartį pareiškėjos neprašė suteikti informacijos apie kitus asmenis, kurie vairuos draudžiamą transporto priemonę. Pareiškėja nurodė: „Aplinkybė, jog ši automobilį vairuos ir kiti asmenys, man visuomet buvo žinoma ir aš, savo ruožtu, neturėjau ir neturiu jokio tikslo šių aplinkybių slėpti. Priešingai, esu suinteresuota tiksliai pateikti visas reikiamas sąlygas, kurios sumažintų galimus mano nuostolius.“

Pareiškėjos abejonės dėl draudiko darbuotojų reikiamos kompetencijos sustiprino ir tai, kad draudikas, informuodamas pareiškėją apie atgręžtinį reikalavimą, buvo nurodęs klaidingą teisinį pagrindą, t. y. buvo nurodęs ne Taisyklių 62.2 papunktį, o Taisyklių 56.2 papunktį.

Pareiškėja teigė, kad, remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojama teismų praktika ir Lietuvos banko Priežiūros tarnybos direktoriaus 2018 m. gegužės 14 d. sprendimu Nr. 241-111 patvirtinta Lietuvos banko pozicija dėl tam tikrų transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo rizikos padidėjimo atvejų (toliau – Lietuvos banko pozicija), draudikui nebuvo pagrindo reikalauti maksimalaus Taisyklių 62.2 papunktyje nurodyto atgręžtinio reikalavimo dydžio (reikalauti grąžinti 50 proc. nukentėjusiam trečiajam asmeniui išmokėtos draudimo išmokos). Pareiškėjos teigimu, pagal kasacinio teismo praktiką draudimo riziką didinančia aplinkybe yra pripažintini duomenys apie 2 metų vairavimo stažo neturinčius asmenis, padariusius žalą per eismo įvykį. Kadangi transporto priemonės „Audi 80“ valdytojo vairavimo stažas įvykio metu buvo didesnis nei 2 metai (vairuotojo pažymėjimas išduotas 2014 m. vasario 12 d.), todėl, pareiškėjos teigimu, draudimo rizika per įvykį nebuvo padidėjusi.

Pareiškėja teigė, kad „draudžiant interneto svetainėje eismo įvykį sukėlusią transporto priemonę ir nurodžius, kad vairuos kiti asmenys, kurių stažas yra nuo 2014 m. ir jie yra 23 m. amžiaus, nei vienoje iš draudimo bendrovių draudimo įmokos kaina nepasikeitė. Tai dar kartą patvirtina, kad draudimo bendrovės šios aplinkybės nelaiko padidinta rizika.“

Pareiškėja teigė, kad kreipėsi į draudiką, pateikdama prašymą sumažinti atgręžtinį reikalavimą iki 10 proc. išmokėtos draudimo išmokos, ir pateikė duomenis apie kitus asmenis, kurie vairuos apdraustą transporto priemonę (nurodė jų gimimo datas ir vairavimo stažą). Pareiškėja informavo, kad draudiko interneto svetainėje 2018 m. spalio 22 d. pateikė prašymą pakeisti šiuo metu galiojančios 2018 m. rugsėjo 3 d. sudarytos įprastinės transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties (toliau – 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutartis) sąlygas, atsižvelgiant į pateiktus duomenis apie transporto priemonę „Audi 80“ vairuojančius asmenis, tačiau iki kreipimosi dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo dienos draudikas nepateikė jokios informacijos apie 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutarties sąlygų pakeitimą. Pareiškėja pabrėžė, kad transporto priemonę „Audi 80“ vairuoja ne tik ji, bet ir kiti asmenys, tačiau dėl draudiko neveikimo (draudimo sutarties sąlygos nebuvo pakeistos atsižvelgiant į pareiškėjos suteiktą informaciją apie padidėjusią draudimo riziką) pareiškėja gali patirti finansinių nuostolių. Pareiškėja nurodė, kad, nutraukus 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutartį, iš grąžintinos nepanaudotos draudimo įmokos dalies būtų išskaičiuojamos sutarties sudarymo ir vykdymo administracinės išlaidos, o, įvykus kitam eismo įvykiui, draudikas vėl pareiškėjai pateiktų atgręžtinį reikalavimą dėl nukentėjusiam trečiajam asmeniui išmokėtos draudimo išmokos dalies grąžinimo. Pareiškėja pabrėžė, kad ji dėl 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutarties pakeitimo į draudiko darbuotoją, sudariusią 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutartį, nesikreips, nes abejoja minėtos draudiko darbuotojos kompetencija.

Pareiškėja nurodė, kad, „siekdama išvengti draudimo bendrovės grasinimo kreiptis į teismą ir taip dar labiau padidinti jų reikalaujamą pinigų sumą“, 2018 m. spalio 23 d. sumokėjo draudiko reikalaujamą 328,95 Eur išmokėtos draudimo išmokos dalį. Pareiškėja Lietuvos banko prašė pripažinti, kad draudikas turi teisę į 10 proc. nukentėjusiam trečiajam asmeniui dėl įvykio išmokėtos draudimo išmokos grąžinimą, ir pareigoti draudiką grąžinti „sumokėtų lėšų skirtumą“. Atsižvelgdama į kreipimesi nurodytas aplinkybes dėl 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutarties pakeitimo, pareiškėja Lietuvos banko prašė įpareigoti draudiką neatlygintinai nutraukti šią draudimo sutartį, įspėjant pareiškėją apie draudimo sutarties nutraukimo terminą likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms, o likusią draudimo įmokos sumą grąžinti pareiškėjai.

Atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas nurodė, kad transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartys yra sudaromos, vadovaujantis draudiko patvirtintais metodiniais nurodymais, kuriuose nustatyta, „kokia ir kaip turi būti surenkama informacija apie draudžiamą objektą, t. y. transporto priemonę, jos panaudojimo paskirtį, draudėjo ir transporto priemonės valdytojų vairavimo patirtį. Registruotos transporto priemonės techniniai duomenys (markė, modelis, variklio darbinis tūris ir galia, pagaminimo metai, bendroji masė ir t. t.) pagal draudėjo nurodytą transporto priemonės valstybinį numerį gaunami iš Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro duomenų bazės, kiti duomenys (vairavimo

stažas (tiek draudėjo, tiek asmenų, galinčių vairuoti draudžiamą transporto priemonę), transporto priemonės paskirtis, draudėjo vardas, pavardė, kodas, gyvenamoji vieta ir pan.) nurodomi pagal draudėjo pateiktą informaciją. Draudimo sutarčių apskaitos sistema, nenurodant šių sutarties duomenų, neleidžia sudaryti sutarties, t. y. šių duomenų reikšmės yra privalomos.“

Draudikas pabrėžė, kad pareiškėja su draudiku transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartis sudaro nuo 2012 m. rugsėjo 17 d. Sąlyga, kad transporto priemonės „Audi 80“ nevairuos mažesni nei 10 metų vairavimo stažą turintys vairuotojai, buvo nustatyta laikotarpiu nuo 2012 m. rugsėjo 17 d. iki 2018 m. rugsėjo 3 d. sudarytose draudimo sutartyse.

Draudikas pabrėžė, kad darbuotoja, tarpininkavusi sudarant 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutartį, nurodė, jog sutarties sąlygos buvo perrašytos iš Draudimo sutarties, kurios pagrindu dėl įvykio nukentėjusiam trečiajam asmeniui buvo išmokėta draudimo išmoka (2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutartimi buvo pratęstas Draudimo sutarties galiojimas). Draudikas nurodė, kad, sudarant 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutartį, buvo apskaičiuota 7,43 Eur didesnė nei už Draudimo sutartimi suteiktą draudimo apsaugą mokėta draudimo įmoka. Draudiko teigimu, pareiškėjai buvo suteikta informacija, kad draudimo įmokos padidėjimą lėmė įvykis, ir pareiškėja buvo supažindinta su 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutarties sąlygomis dėl transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų vairavimo stažo apribojimų. Draudikas nurodė, kad pareiškėja išreiškė valią 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutarčiai taikyti Draudimo sutarties sąlygas, kuriose nustatyta, kad draudimo rizika įvertinta ir draudimo įmoka apskaičiuota, atsižvelgiant į tai, jog transporto priemonės „Audi 80“ nevaldys mažesni nei 10 metų vairavimo stažą turintys asmenys. Draudikas pabrėžė, kad, „tuo atveju, jei draudimo sutartis būtų sudaroma parenkant kitų valdytojų vairavimo patirtį nuo 3 metų, draudimo įmoka būtų 83,29 Eur“, t. y. 35,19 Eur didesnė už Draudimo sutartimi suteiktą draudimo apsaugą sumokėtą draudimo įmoką.

Draudikas atkreipė dėmesį, kad pareiškėja nevykdė TPVCAPDĮ 12 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatytų pareigų pranešti apie įvykį, o pranešimas apie įvykį buvo gautas tik iš dėl įvykio nukentėjusio trečiojo asmens.

Draudikas teigė, kad pareiškėja jau kelerius metus su juo sudaro transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartis, tačiau nė karto nesikreipė į draudiką, kad būtų pakeistos draudimo sutarčių sąlygos, nustatančios transporto priemonės valdytojų vairavimo stažo apribojimus. Be to, draudiko teigimu, pareiškėja turėjo „atitinkamai pakankamą laiko trukmę susipažinti su sutarties sąlygomis, analizuoti jas bei pageidauti sąlygas pakeisti“.

Anot draudiko, jei Draudimo sutartis būtų sudaryta „parenkant kitų valdytojų vairavimo patirtį nuo 3 metų (transporto priemonės valdytojų grupėms, kai stažas yra nuo 3 iki 5 metų (kas aktualu pagal 2018 m. balandžio 25 d. eismo įvykio metu vairuotojo turėtą vairavimo stažą), draudimo įmoka būtų 59,27 proc. didesnė, t. y. 76,61 Eur, kai sutartyje apskaičiuota 48,10 Eur įmoka.“

Siekdamas pagrįsti neatskleistos draudimo rizikos įtaką įvykiui, draudikas pateikė „aktuarinius duomenis apie vidutinį įvykių dažnio skirtumą pagal draudėjo ir kitų transporto priemonės valdytojų grupes, vertinant vairavimo stažą“. Draudiko teigimu, „aktuariniai duomenys patvirtina, kad ginčo sutartimi įvertinta rizika ir eismo įvykio metu vertinama rizika pagal vairuotojo stažą – susidaro net 57,17 proc. skirtumas, tiek vairuotojų, kurių stažas 3–5 m. rizika (tikimybė atsitikti įvykiui) yra didesnė.“

Draudikas, remdamasis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. liepos 15 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e3K-3-380-969/2016, pateiktais išaiškinimais, nurodė, kad vertinant reikalavimo dalį, susijusią su maksimalia išmokėtos draudimo išmokos suma, yra reikšmingas per eismo įvykį apdraustą transporto priemonę vairavusio asmens ir draudėjo vairavimo stažo skirtumas. Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjos ir per įvykį žalą padariusio asmens vairavimo stažo skirtumas yra net 15 metų. Draudiko teigimu, „atsižvelgiant į tai, kad vairavimo patirtis yra vienas svarbiausių rizikos vertinimo faktorių ir šiuo atveju tiek įmokos

skirtumas, tiek vidutinis įvykių dažnio skirtumas yra didesnis nei 50 proc. dydis, taip pat vairavimo patirties skirtumas yra net 15 metų, įgyvendinant atgręžtinio reikalavimo teisę buvo taikytas TPVCAPD teisės aktų maksimalus leistinas dydis.“

Draudikas taip pat nurodė, kad, atsižvelgiant į pareiškėjos prašymą nutraukti 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutartį, „susisiekus su pareiškėja išsiaiškinta, kad ji draudimo sutarties nepageidauja nutraukti, nors tokį pat norą pareiškėja išsakė palikdama žinutę „Mano ERGO“ savitarnos puslapyje ir jai pateiktas atsakymas dėl nutraukimo. Draudėja pageidauja minėtą sutartį perrašyti dėl rizikos pasikeitimo. Jai pateikti draudimo pasiūlymų variantai, įvertinat valdytojų vairavimo stažo pasikeitimus: perrašyti sutartį likusiam galiojimo laikotarpiu ar sudaryti naują 12 mėn. trukmės draudimo sutartį. Po pateiktų pasiūlymų draudėja priėmė sprendimą nutraukti draudimo sutartį nuo 2018 m. gruodžio 6 d.“ Draudikas teigia priėmęs sprendimą, nutraukus 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutartį, iš grąžintinos draudimo įmokos dalies neišskaičiuoti 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo administracinių išlaidų.

2018 m. gruodžio 28 d. Lietuvos banke buvo gautas pareiškėjos 2018 m. gruodžio 20 d. pranešimas, kuriuo pareiškėja patvirtino, jog draudikas patenkino pareiškėjos reikalavimą nutraukti 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutartį ir iš grąžinamos nepanaudotos draudimo įmokos dalies neišskaičiuoti draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo administracinių išlaidų. Atsižvelgdama į tai, pareiškėja nurodė, kad ginčo dalykas yra pareiškėjos reikalavimas sumažinti draudiko pateikto atgręžtinio reikalavimo dydį iki 10 proc. nukentėjusiam trečiajam asmeniui išmokėtos draudimo išmokos. Lietuvos bankas, remdamasis nurodytomis aplinkybėmis ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 26 straipsnio 1 punktu bei Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 57.1 papunkčiu, nutraukė pareiškėjos ir draudiko ginčo dalies dėl 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutarties nutraukimo ir nepanaudotos draudimo įmokos dalies, neišskaičiavus sutarties administracinių išlaidų, grąžinimo nagrinėjimą Lietuvos banke.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir Lietuvos banko nurodytas aplinkybes dėl tarp šalių kilusio ginčo dalies dėl 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutarties nutraukimo ir nepanaudotos draudimo įmokos dalies, neišskaičiavus sutarties administracinių išlaidų, grąžinimo nagrinėjimo nutraukimo, darytina išvada, kad ginčo dalykas yra pareiškėjos reikalavimas sumažinti draudiko pateikto 328,95 Eur atgręžtinio reikalavimo dydį iki 10 proc. nukentėjusiam trečiajam asmeniui išmokėtos draudimo išmokos.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo teisinių santykių atsiradimo tarp draudėjo ir draudiko pagrindas yra sutartis. Ši sutartis yra rizikos sandoris (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.160 straipsnio 3 dalis), ją sudarydamos šalys nežino ir neturi žinoti, ar įvyks įvykis, dėl kurio kils draudėjo civilinė atsakomybė, o draudikui teks pareiga išmokėti draudimo išmoką nukentėjusiam trečiajam asmeniui. Toks šios sutarties pobūdis glaudžiai susijęs su jos fiduciariniu pobūdžiu. Kadangi draudėjas sutartimi perkelia nuostolių atlyginimo riziką draudikui, abi sandorio šalys turi kaip galima glaudžiau kooperuotis sudarydamos sutartį, ypač ją vykdydamos. Šis šalių kooperavimasis pagrįstas tarpusavio pasitikėjimu, kuris draudikui leidžia prognozuoti savo sutartinių įsipareigojimų mastą, o draudėjui – užsitikrinti nuostolių atlyginimo rizikos perkėlimą.

TPVCAPDĮ, atsižvelgiant į pasitikėjimu grindžiamą sutarties pobūdį, atskirai įtvirtina

draudėjo pareigą pateikti visą draudiko prašomą informaciją ir dokumentus, būtinus sutarčiai sudaryti, o draudikui nustato teisę, prieš sudarant sutartį, šią informaciją patikrinti, taip pat apžiūrėti transporto priemonę (TPVCAPDĮ 6 straipsnio 3 dalis). Sutarties nuostatos, kad draudimo sutarties vykdymo metu turi būti keičiamasi informacija apie faktus, kurie gali turėti įtakos draudimo rizikos padidėjimui (pvz., apie transporto priemonės perdavimą vairuoti kitam asmeniui), skirtos šalių tarpusavio pasitikėjimui užtikrinti.

Bendradarbiavimo pareigos nevykdymas gali lemti neigiamų padarinių atsiradimą, suteikiant draudikui teisę atgręžtiniu reikalavimu į draudėją reikalauti trečiajam asmeniui išmokėtų sumų. TPVCAPDĮ 22 straipsnio, reglamentuojančio draudiko sumokėtų sumų gražinimą, 2 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad jei draudėjas nevykdė ar netinkamai vykdė draudimo sutartyje nustatytas pareigas, draudikas turi teisę reikalauti, kad draudėjas gražintų išmokėtą sumą ar jos dalį. Draudiko reikalaujamos gražinti sumos dydis nustatomas atsižvelgiant į nustatytų pareigų pažeidimą, priežastinį ryšį su eismo įvykiu, dėl pažeidimo ar pareigų nevykdymo atsiradusios žalos dydį, kitas reikšmingas aplinkybes, taip pat į Vyriausybės nustatytą Žalos nustatymo ir išmokų mokėjimo tvarką (TPVCAPDĮ 22 straipsnio 2 dalis). Taisyklių 62.2 papunktyje nustatyta, kad draudikas, sumokėjęs išmoką, turi teisę reikalauti, kad draudėjas gražintų iki 50 procentų išmokėtos draudimo išmokos, jeigu draudimo sutarties galiojimo metu padidėjęs sutartyje numatytai draudimo rizikai (pasikeitus aplinkybėms, turinčioms įtakos draudimo įmokos apskaičiavimui ar padidimui) draudėjas ar jo atstovas apie tai neinformavo atsakingo draudiko draudimo sutartyje nustatyta tvarka. Taisyklių 63 punktas pakartoja TPVCAPDĮ 22 straipsnio 2 dalyje įtvirtintus kriterijus (sutartinių pareigų pažeidimo pobūdį, priežastinį ryšį su eismo įvykiu, dėl pažeidimo ar pareigų nevykdymo atsiradusios žalos dydį ir kitas reikšmingas aplinkybes), pagal kuriuos turi būti nustatomas Taisyklių 62.2 papunkčio pagrindu draudėjui pateikto atgręžtinio reikalavimo dydis.

Remiantis Lietuvos bankui pateiktais dokumentais, nustatyta, kad Draudimo sutarties 1.6 papunktyje, be kitų aplinkybių, buvo nurodyta, kad draudimo rizika įvertinta ir įmoka apskaičiuota, atsižvelgiant į tai, kad per draudimo sutarties galiojimo laikotarpį šia sutartimi apdrausta transporto priemonė nėra ir nebus naudojama asmens, kurio vairavimo stažas mažesnis kaip 10 metų. Kadangi per įvykį transporto priemonę „Audi 80“ valdė asmuo, neturintis 10 metų vairavimo stažo, todėl Draudimo sutarties 1.6 papunkčio sąlyga buvo pažeista ir draudikas įgijo teisę į nukentėjusiam trečiajam asmeniui išmokėtos draudimo išmokos dalies, apskaičiuotos pagal pirmiau nurodytų teisės aktų nuostatas, gražinimą.

Dėl Draudimo sutartimi prisiimamos draudimo rizikos vertinimo aplinkybių ir jų įtakos atgręžtinio reikalavimo dydžiui

Pagal CK 6.990 straipsnio 1 dalį, draudimo sutartis sudaroma draudikui akceptuojant draudėjo pasiūlymą (prašymą), pateiktą draudikui, arba draudėjui akceptuojant draudiko pasiūlymą sudaryti sutartį. Draudimo taisyklėse nustatytais atvejais draudėjo prašymas turi būti rašytinis, o rašytinio prašymo formą ir turinį tokiu atveju nustato draudikas. Informacijos rinkimas apie draudimo riziką priskirtas draudiko kompetencijai pagal aptariamą CK 6.990 straipsnį, taip pat pagal CK 6.994 straipsnį, kuriame reglamentuojama draudiko teisė įvertinti draudimo riziką.

Remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojama teismų praktika, draudikas, sudarydamas draudimo sutartį, ne tik turi įvertinti draudėjo pateiktą informaciją, bet ir pats reikalauti pateikti ar rinkti, jo nuomone, trūkstamą informaciją apie draudėją tokios apimties ir tokiu būdu, kad draudiko suklydimo dėl draudžiamąjo įvykio tikimybė būtų kuo mažesnė, rinkti, jo nuomone, trūkstamą informaciją, reikšmingą draudimo rizikai vertinti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. sausio 16 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-116/2013). Atsižvelgiant į draudiko veiklos specifiką ir draudimo sutarties kaip rizikos sutarties pobūdį, draudikas prisiimtos rizikos gali atsakyti tik tuo atveju, jeigu neginčijamai įrodo, jog maksimaliai tinkamai vykdė savo veiklą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. lapkričio 27 d. nutartis, priimta

civilinėje byloje Nr. 3K-3-600/2006).

Nagrinėjamu atveju ginčo šalys nenurodė jokių aplinkybių, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad Draudimo sutartis buvo sudaryta akceptuojant pareiškėjos pildytą rašytinį prašymą. Taigi draudiko teiginiai, kad draudiko darbuotoja, tarpininkavusi sudarant Draudimo sutartį, surinko ne tik duomenis apie atsakingą už draudimo sutarties sudarymą asmenį (draudėją) apibūdinančius objektyvius veiksnius ir subjektyvius individą charakterizuojančius kriterijus, bet ir duomenis apie visų automobilių naudosiančių (vairuosiančių) asmenų individualias savybes, turinčias reikšmės draudžiamąjį įvykio atsitikimo tikimybei, negali būti patikrinti, remiantis rašytiniais įrodymais. Atkreiptinas dėmesys, kad draudiko nurodyti duomenys, kaip buvo suteikta ikisutartinė informacija sudarant 2018 m. rugsėjo 3 d. draudimo sutartį, nėra teisiškai reikšmingi, nes nepatvirtina aplinkybių, kaip buvo suteikta draudimo rizikai įvertinti reikšminga informacija. Be to, pažymėtina, kad draudiko nurodyti duomenys, jog pagal draudimo sutarčių sudarymo metodiką yra privaloma surinkti ne tik duomenis apie draudėją, bet ir apie kitus draudžiamą transporto priemonę vairuosiančius asmenis, nepagrindžia aplinkybių, kad, prieš sudarant Draudimo sutartį, reikalaujama informacija buvo surinkta. Todėl, remiantis Lietuvos banko nustatytomis aplinkybėmis, darytina išvada, kad draudiko teiginiai, jog prieš Draudimo sutarties sudarymą draudiko darbuotoja rinko draudimo rizikai vertinti reikšmingą informaciją apie visų transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų vairavimo stažą, yra nepagrįsti įrodymais.

Nagrinėjamu atveju Lietuvos bankui taip pat nebuvo nurodyta aplinkybių ir nepateikta įrodymų, patvirtinančių, kad prieš sudarant Draudimo sutartį pareiškėjai buvo pasiūlytos kitos (brangesnės) Draudimo sutarties sąlygos, kurių draudimo rizika atitiktų ir pareiškėjos turimą vairavimo stažą, ir visų kitų asmenų, kurie valdys draudžiamą transporto priemonę, vairavimo stažą. Lietuvos bankui nebuvo pateikta įrodymų, pagrindžiančių, kad prieš sudarant Draudimo sutartį draudiko darbuotoja pareiškėjai suteikė visą reikalingą informaciją, kuria remiantis Draudimo sutartis turėtų būti sudaryta kitomis sąlygomis, sietinomis su visų transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų vairavimo stažu, turinčiu reikšmės draudimo rizikai ir sutarties kainai.

Vertinant, ar Draudimo sutarties 1.6 papunktyje įtvirtinta Draudimo sutarties sąlyga pripažintina Draudimo sutarties dalimi, pažymėtina tai, kad, remiantis CK 6.186 straipsniu, negalioja netikėtos (siurprizinės) sutarčių standartinės sąlygos, t. y. tokios, kurių kita šalis negalėjo protingai tikėtis būsiant sutartyje. Netikėtomis (siurprizinėmis) nelaikomos sutarties sąlygos, su kuriomis šalis aiškiai sutiko, kai jos tai šaliai buvo tinkamai atskleistos.

Draudimo sutarties 1.6 papunktyje, kuriame reglamentuota, kaip turi būti vertinama draudimo rizika ir nustatyti transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų vairavimo stažo apribojimai, įtvirtinta Draudimo sutarties sąlyga pagal formuluotę bei išraiškos būdą suformuluota tinkamai ir yra pakankamai aiški. Pareiškėja šios sutarties sąlygos neginčijo (neprašė pripažinti negaliojančia), dėl to nėra pagrindo pripažinti minėtą sąlygą netikėta (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. gruodžio 29 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-689/2006). Be to, remiantis draudiko pateikta informacija, kad pareiškėja transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartis tomis pačiomis sąlygomis dėl minėtos transporto priemonės valdytojų vairavimo stažo apribojimo su draudiku sudaro nuo 2012 m. rugsėjo 17 d., taip pat įvertinus aplinkybę, kad Draudimo sutartis buvo sudaryta 2017 m. rugpjūčio 30 d., o įvykis įvyko 2018 m. balandžio 25 d., darytina išvada, kad pareiškėja turėjo pakankamai laiko susipažinti su Draudimo sutarties sąlygomis ir iki įvykio pareikšti prieštaravimus draudikui dėl transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų vairavimo stažo apribojimus įtvirtinančios sąlygos nustatymo. Atsižvelgiant į tai, negalima teigti, kad Draudimo sutarties 1.6 papunkčio sąlyga pareiškėjai nebuvo žinoma ir dėl to ji Draudimo sutarčiai neturėtų būti taikoma. Vis dėl to, nors Draudimo sutarties 1.6 papunkčio sąlyga pripažintina Draudimo sutarties dalimi, nesant objektyvių įrodymų, patvirtinančių pareiškėjos ketinimą apdrausti tik savo, kaip transporto priemonės „Audi 80“ savininkės, civilinę atsakomybę ir sąmoningai, siekiant gauti naudos (mokėti mažesnę draudimo įmoką), neinformuojant draudiko apie visų draudžiamą transporto priemonę vairuosiančių asmenų individualias savybes, turinčias reikšmės

draudžiamą įvykių atsitikimo tikimybei ir draudimo įmokos dydžiui, taip pat nesant įrodymų, patvirtinančių, kad, draudikui pasiūlius už didesnę draudimo įmoką susitarti dėl platesnės draudimo rizikos draudimo, pareiškėja sąmoningai pasirinko tas Draudimo sutarties sąlygas, pagal kurias mokama mažesnė draudimo įmoka, ir žinodama neatskleistas draudimo rizikai reikšmingas aplinkybes, apie jas draudiko neinformavo tebegaliojant Draudimo sutarčiai, negalima teigti, kad pareiškėja tyčia pažeidė Draudimo sutarties 1.6 papunkčio sąlygas ir dėl to draudikas turėtų pagrįstai reikalauti atlyginti maksimalią išmokėtą draudimo išmokos dalį.

Dėl teismų formuojamos atgręžtinio reikalavimo dydžio nustatymo praktikos

Atsižvelgiant į TPVCAPDĮ 22 straipsnio 2 dalies ir Taisyklių 63 punkto nuostatas, taip pat pažymėtina tai, kad draudikas, reikalaujantį grąžinti sumų dydį nustatydamas pagal sutartinių pareigų pažeidimo proporcingumą, sutartinių pareigų pažeidimo reikšmę privalo įvertinti visų eismo įvykių lėmusių priežasčių bei kitų reikšmingų aplinkybių kontekste. Be to, remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. liepos 15 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e3K-3-380-969/2016, suformuota TPVCAPDĮ 22 straipsnio 2 dalies ir Taisyklių 63 punkto nuostatų aiškinimo taisykle, pažymėtina, kad, pagal kasacinio teismo išaiškinimus, nustatant, į kokio dydžio draudimo išmokos dalies grąžinimą pagal TPVCAPDĮ 22 straipsnio 2 dalį ir Taisyklių 62.2 papunktį konkrečiu atveju įgijo teisę draudikas, be kita ko, atsižvelgtina į tai, kokia apimtimi draudėjo draudikui neatskleistos aplinkybės nulėmė draudimo rizikos padidėjimą, palyginti su rizika, nustatyta remiantis aplinkybėmis, kurias draudėjas atskleidė draudikui sudarant draudimo sutartį, ir ar šios aplinkybės yra susijusios su draudžiamuoju įvykiu.

Draudikas, siekdamas pagrįsti pareiškėjos neatskleistos informacijos apie įvykių metu transporto priemonę „Audi 80“ valdžiusio asmens vairavimo stažą įtaką draudimo rizikai ir draudžiamajam įvykiui, rėmėsi statistiniais duomenimis apie eismo įvykių dažnį, kai apdraustą transporto priemonę valdo 10 metų vairavimo stažą turintys asmenys ir nuo 3 iki 5 metų vairavimo stažą turintys asmenys, bei duomenimis apie eismo įvykių dažnio skirtumą, atsižvelgiant į besiskiriančius transporto priemonių valdytojų vairavimo stažus. Be to, draudikas nurodė, kad, remiantis kasacinio teismo suformuota teismų praktika, nustatant atgręžtinio reikalavimo dydį, buvo vadovaujama duomenimis apie pareiškėjos ir įvykio kaltininko vairavimo stažų skirtumą, kuris nagrinėjamu atveju yra 15 metų. Draudiko teigimu, nurodytos aplinkybės pagrindžia, kad draudikas turėjo pagrįstai reikalauti atlyginti maksimalią pagal Taisyklių 62.2 papunktį išmokėtą draudimo išmokos sumos dalį.

Vertinant draudiko argumentus, kad įvykių sukėlusio asmens ir pareiškėjos vairavimo stažo skirtumas (15 m.) yra vienas iš esminių kriterijų, pagrindžiančių draudiko teisę į 50 proc. draudimo išmokos, pažymėtina tai, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad pareiškėjai vairuotojo pažymėjimas išduotas 1999 m. sausio 23 d., taigi, sudarydama Draudimo sutartį (2017 m. rugpjūčio 30 d.), pareiškėja turėjo ilgesnį nei 19 metų vairavimo stažą. Draudikas Lietuvos bankui nenurodė jokių aplinkybių, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad už Draudimo sutartimi suteiktą draudimo apsaugą draudimo įmoka buvo apskaičiuota, įvertinus pareiškėjos turimą vairavimo stažą. Priešingai, Draudimo sutarties 1.6 papunktyje nustatyta, kad draudimo rizikai vertinti reikšminga informacija draudikas pripažino duomenis apie 10, o ne 19 metų transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų vairavimo stažą.

Draudikas Lietuvos bankui taip pat nepateikė jokių įrodymų, patvirtinančių, kad duomenys apie draudžiamą transporto priemonę vairuosiančius asmenis, turinčius 19 metų vairavimo stažą, iš esmės keičia draudiko prisiimamos draudimo rizikos profilį, palyginti su duomenimis apie 10 metų vairavimo stažą turinčius transporto priemonės valdytojus, kuriems esant draudiko vertinimas dėl prisiimamos rizikos būtų realiai iš esmės kitoks (būtų prašoma didesnės draudimo įmokos). Be to, aplinkybės, kad, nors ir žinojo, kad pareiškėja turi 19 metų vairavimo stažą, draudikas Draudimo sutartyje kaip svarbią sąlygą nurodė 10 metų vairavimo stažą, negali pagrįsti, kad pagal draudiko nustatytą draudimo rizikos vertinimo tvarką 19 metų vairavimo stažą turintys asmenys yra priskiriami prie kitos nei 10 metų vairavimo stažą turintys

asmenys kategorijos, siejamos su vairavimo stažo keliama rizika. Svarbu ir tai, kad draudikas atgėžtinio reikalavimo dydį grindė statistiniais duomenimis apie eismo įvykių dažnio, kai apdraustą transporto priemonę valdo 10, o ne 19 metų vairavimo stažą turintys asmenys ir nuo 3 iki 5 metų vairavimo stažą turintys asmenys, skirtumą. Remiantis Lietuvos banko nustatytomis aplinkybėmis ir vadovaujantis kasacinio teismo suformuota praktika, darytina išvada, kad, vertinant, į kokio dydžio draudimo išmokos dalies gražinimą draudikas įgijo teisę, svarbu nustatyti, kaip pareiškėjos neatskleistos aplinkybės apie Įvykio kaltininko vairavimo stažą nulėmė draudimo rizikos padidėjimą, palyginti su draudimo rizika, kuri draudikui buvo reikšminga sudarant Draudimo sutartį, t. y. ne mažesnę nei 10 metų vairavimo stažą turinčių transporto priemonę „Audi 80“ valdančių asmenų rizika.

Remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, nustatyta, kad Įvykį sukėlęs asmuo įgijo teisę vairuoti transporto priemonę „Audi 80“ nuo 2014 m. vasario 12 d. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad per 2018 m. balandžio 25 d. įvykusį Įvykį apdraustą transporto priemonę valdžiusio asmens vairavimo stažas buvo beveik 4 metai ir 2,5 mėnesio. Taigi Įvykio dieną transporto priemonės „Audi 80“ valdytojas neturėjo beveik 5 metų ir 9,5 mėnesių Draudimo sutarties 1.6 papunktyje nurodyto vairavimo stažo (daugiau nei 50 proc. Draudimo sutartyje nurodyto reikalaujamo transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų vairavimo stažo).

Draudžiant draudimo riziką civilinę atsakomybę sudaro draudžiamąjo įvykio atsiradimo tikimybė ir jo sukeltų nuostolių tikėtinas dydis. Draudiko pateikti statistiniai duomenys apie eismo įvykių dažnį, kai apdraustą transporto priemonę valdo 10 metų vairavimo stažą turintys asmenys ir nuo 3 iki 5 metų vairavimo stažą turintys asmenys, pagrindžia, kad transporto priemonės valdytojo vairavimo stažas yra reikšmingas veiksnys, vertinant draudžiamąjo įvykio atsiradimo tikimybę, nes mažesnę vairavimo stažą turinčių asmenų vairavimas yra rizikingesnis transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo aspektu. Jeigu pareiškėja būtų informavusi draudiką apie padidėjusią draudimo riziką, draudikas, siekdamas prisiimti padidėjusią draudimo riziką, būtų galėjęs pasinaudoti teise reikalauti papildomos išmokos, t. y. perskaičiuoti teikiamos draudimo apsaugos kainą. Taigi pareiškėjos veiksmai (neinformavo draudiko apie padidėjusią draudimo riziką) vertintini kaip neatitinkantys bendradarbiavimo pareigos bei sutarčių vykdymo principų (CK 6.63 straipsnio 1 dalies 1 punktas ir 6.200 straipsnis).

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2014 m. kovo 4 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-55/2014 dėl sutarties pažeidimo, susijusio su informacijos apie pasikeitusią draudimo riziką neatskleidimu, pripažino pagrįstu draudiko reikalavimą atlyginti 50 proc. išmokėtos draudimo išmokos, kai žalą padariusio apdraustą transporto priemonę valdžiusio asmens vairavimo stažas nesiekė 2 metų. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2016 m. liepos 15 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e3K-3-380-969/2016, konkretizuodamas nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-55/2014, pateiktus išaiškinimus, kad asmenų, neturinčių dvejų metų vairavimo patirties, vairavimas yra rizikingesnis transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo aspektu, atkreipė dėmesį, kad, pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatyme pateiktą pradedančiojo vairuotojo sąvoką, tokiu vairuotoju pripažintinas asmuo, įgijęs teisę vairuoti A, A1, A2, B, B1 kategorijos motorinę transporto priemonę ir turintis vairavimo stažą iki dvejų metų (Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2 straipsnio 52 dalis). Dėl to, kad dvejų metų vairavimo stažo neturinčio pradedančiojo vairuotojo vairavimas kelia didesnę riziką ir tai suteikia pagrindą draudikui reikalauti 50 proc. draudimo išmokos atlyginimo, pasisakė ir žemesnės instancijos teismai (Vilniaus apygardos teismo nutartis, 2017 m. kovo 16 d. priimta civilinėje byloje Nr. e2A-296-258/2017; Šiaulių apylinkės teismo nutartis, 2018 m. kovo 7 d. priimta civilinėje byloje Nr. e2-3401-1009/2018). Todėl, remiantis teismų formuojama praktika, darytina išvada, kad nepranešimas apie tai, kad apdrausta transporto priemonė bus valdoma mažesnę nei dvejų metų vairavimo stažą turinčio asmens, kaip ypatingai riziką didinanti aplinkybė, nesant kitų atgėžtinį reikalavimą mažinančių aplinkybių, draudikui suteikia pagrindą, remiantis Taisyklių 62.2 papunkčiu, reikalauti atlyginti

maksimalią išmokėtos draudimo išmokos sumos dalį.

Vertinant, ar draudikas turėjo pagrindą vadovautis teismų praktika dėl 50 proc. išmokėtos draudimo išmokos dalies gražinimo, pažymėtina, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2016 m. liepos 15 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e3K-3-380-969/2016, konstatavo, jog ne visais atvejais transporto priemonę valdančio asmens vairavimo stažas draudimo riziką padidina tiek, kad draudikas turėtų pagrindą reikalauti maksimalios išmokėtos draudimo išmokos sumos dalies pagal Taisyklių 62.2 papunktį. Lietuvos banko pozicijoje taip pat konstatuojama, kad draudiko reikalavimas gražinti didžiausią teisės aktuose nustatytą išmokėtos draudimo išmokos dalį (50 procentų) galėtų būti taikomas tik tais atvejais, kai nepranešimas apie padidėjusią draudimo riziką iš esmės padidino draudžiamą įvykio atsitikimo galimybę arba žalą.

Atsižvelgiant į teismų praktiką dėl žalą sukėlusio automobilio valdytojo ir draudimo sutartyje nurodyto reikalaujamo vairavimo stažo santykio, kaip pagrindo spręsti apie draudėjo sutartiniam pažeidimui proporcingą atgręžtinio reikalavimo dydį, pažymėtina, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2016 m. liepos 16 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e3K-3-380-969/2016, vertino draudiko reikalavimo gražinti 50 proc. išmokėtos draudimo išmokos pagrįstumą, kai draudimo sutartyje buvo nustatyta, kad apdraustą transporto priemonę valdys ne mažesnę nei 7 metų vairavimo stažą turintis asmuo, o eismo įvykio metu žalą padaręs asmuo turėjo 6 metų vairavimo stažą. Kasacinis teismas konstatavo, jog draudimo rizika dėl kasatoriaus nepranešimo apie aplinkybes, susijusias su transporto priemonės valdytojo vairavimo stažu, negalėjo pasikeisti taip, kad draudikui atsirastų pagrindas reikalauti maksimalios išmokėtos sumos dalies pagal Taisyklių 62.2 papunktį. Teisėjų kolegijos vertinimu, draudimo rizikos pasikeitimas, apie kurį draudikas nebuvo informuotas, nagrinėjamu atveju nebuvo žymus, todėl sudaro pagrindą konstatuoti, kad draudikui priteista maksimali teisės aktuose nustatyta suma yra per didelė. Teismas draudiko reikalaujamą gražinti draudimo išmokos dalį sumažino iki 25 proc. išmokėtos draudimo išmokos.

Kauno apygardos teismo 2017 m. spalio 9 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 2A-1407-264/2017, teismas draudiko reikalaujamą 50 proc. išmokėtos draudimo išmokos sumą sumažino iki 20 proc., nustatęs, kad pagal draudimo sutarties sąlygas draudimo riziką didinančia aplinkybe pripažintinas mažesnę nei 7 metų vairavimo stažą turinčių asmenų apdraustos transporto priemonės valdymas, o eismo įvykį sukėlęs asmuo įvykio metu turėjo 6 m. ir 6 mėn. vairavimo stažą. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. spalio 17 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e2-23383-592/2017, teismas pripažino pagrįstu 25 proc. išmokėtos draudimo išmokos dalies atgręžtinio reikalavimo dydį, kai eismo įvykio metu žalą padariusio asmens vairavimo stažas buvo 4 m., 4 mėn. ir 19 d., o draudimo sutartimi prisiimta draudimo rizika buvo įvertinta, atsižvelgiant į tai, kad draudžiamą transporto priemonę vairuos ne mažesnę kaip 5 metų vairavimo stažą turintys valdytojai.

Atkreiptinas dėmesys, kad atgręžtinio reikalavimo dydžiui nustatyti reikšmingais duomenimis teismų praktikoje pripažintini ne tik žalą padariusio asmens vairavimo stažo ir draudimo sutartyje nurodyto reikalaujamo vairavimo stažo santykis, bet ir kitos draudėjo sutarties sąlygų pažeidimo pobūdžiui įvertinti reikšmingos aplinkybės. Kauno apygardos teismas 2016 m. rugsėjo 14 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e2A-1773-413/2016, draudiko reikalaujamą gražinti 50 proc. išmokėtos draudimo išmokos dalį sumažino iki 25 proc., nustatęs, kad, nors apdraustos transporto priemonės valdytojas per eismo įvykį turėjo 2,5 metų vairavimo stažą, o pagal draudimo sutarties sąlygas draudimo rizika buvo įvertinta atsižvelgiant į ne mažiau kaip 5 metų vairavimo stažą turinčių asmenų apdraustos transporto priemonės valdymą (automobilio valdytojas neturėjo 50 proc. reikalaujamo vairavimo stažo), tačiau draudiko pateikti įrodymai negalėjo patvirtinti, kad draudikas, kaip profesinę veiklą vykdomas subjektas, kuriam keliami aukštesni atidumo, rūpestingumo ir sąžiningumo reikalavimai, prieš sudarydamas draudimo sutartį patikrino ir surinko visą jam prieinamą ikisutartinę informaciją apie draudimo riziką.

Apibendrinant nurodytas aplinkybes dėl teismų formuojamos atgręžtinio reikalavimo

dydžio nustatymo praktikos ir atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali pagrįsti teiginių, kad prieš sudarant Draudimo sutartį buvo surinkta visa draudimo rizikai įvertinti reikšminga informacija ir kad pareiškėjai buvo suteikta reikalinga informacija, kuria remiantis Draudimo sutartis turėtų būti sudaryta kitomis sąlygomis, sietinomis su visų transporto priemonės „Audi 80“ valdytojų vairavimo stažu, taip pat įvertinus draudiko pateiktus įrodymus, patvirtinančius, jog pareiškėjos neatskleista informacija būtų keitusi draudiko prisiimamos draudimo rizikos profilį, darytina išvada, kad, siekiant atkurti Draudimo sutarties šalių interesų pusiausvyrą, pareiškėjos Draudimo sutarties pažeidimui proporcingu atgręžtinio reikalavimo dydžiu pripažintini 25 proc. išmokėtos draudimo išmokos.

Dėl pagrindo padidinti atgręžtinį reikalavimą, nes nebuvo pranešta apie eismo įvykį

Atsiliepime dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo draudikas teigė, kad pareiškėja taip pat nevykdė sutartinės pareigos pranešti draudikui apie įvykį.

Vertinant, ar nepranešimas apie įvykį gali būti pripažįstamas pagrindu padidinti nustatytą Draudimo sutarties 1.6 papunkčio sąlygos pažeidimui proporcingą atgręžtinio reikalavimo dydį, pažymėtina tai, kad TPVCAPDĮ 12 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad, įvykus eismo įvykiui, su juo susijęs transporto priemonės valdytojas privalo per 3 darbo dienas nuo eismo įvykio dienos raštu pranešti draudikui, apdraudusiam jo civilinę atsakomybę, apie eismo įvykį, dėl kurio jis yra atsakingas, išskyrus atvejus, kai pranešti apie eismo įvykį jis negali dėl svarbių priežasčių, taip pat pateikti draudikui eismo įvykio dalyvių pasirašytą deklaraciją ar kitą eismo įvykio dalyvių pasirašytą dokumentą apie įvykio aplinkybes. Apie eismo įvykį reikia pranešti draudikui, apdraudusiam jo civilinę atsakomybę, ir tuo atveju, kai neaišku, kuris eismo dalyvis yra dėl jo atsakingas. Taisyklių 60.5 papunktyje nustatyta, kad draudikas turi teisę reikalauti iš valdytojo grąžinti iki 20 procentų išmokėtos draudimo išmokos, jeigu atsakingas dėl padarytos žalos valdytojas ar jo atstovas nepranešė jo civilinę atsakomybę apdraudusiam draudikui ar jo atstovui apie eismo įvykį, dėl kurio jis yra atsakingas, išskyrus atvejus, kai įrodoma, kad apie draudžiamąjį įvykį atsakingas draudikas sužinojo laiku arba kai nepranešimas apie draudžiamąjį įvykį neturėjo įtakos atsakingo draudiko pareigai išmokėti draudimo išmoką.

Atsižvelgiant į šias teisės aktų nuostatas, visų pirma pažymėtina, kad teisės aktai įtvirtina draudiko teisę dėl pareigos pranešti apie eismo įvykį nevykdymo reikalauti išmokėtos draudimo išmokos dalies grąžinimo iš žalą padariusio asmens (transporto priemonės valdytojo), o ne iš draudėjo (šiuo atveju pareiškėjos). Tačiau draudikas šia teise gali pasinaudoti tik tuo atveju, jei nepranešimas apie eismo įvykį turėjo įtakos draudžiamąjo įvykio aplinkybių vertinimui ir žalos dydžio nustatymui.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali patvirtinti, kad draudikas, priimdamas sprendimą dėl atgręžtinio reikalavimo dydžio, būtų vertinęs įvykio kaltininko nepranešimo apie įvykį aplinkybes. Be to, draudikas Lietuvos bankui nenurodė jokių aplinkybių ir nepateikė įrodymų, patvirtinančių, kad nepranešimas apie įvykį apsunkino įvykio administravimo eigą ir turėjo įtakos įvykio administravimo trukmei. Draudikas, vadovaudamasis Taisyklių 60.5 papunkčiu, privalėjo įrodyti, kad tai, jog transporto priemonės „Audi 80“ valdytojas nepranešė apie įvykį, turėjo įtakos nustatant įvykio aplinkybes ir apskaičiuojant draudimo išmoką, tačiau iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų matyti, kad draudiko turima informacija buvo pakankama faktinėms aplinkybėms, kaltininkui ir nukentėjusio trečiojo asmens turtui padarytai žalai nustatyti. Pažymėtina, kad vien tik formalus Taisyklių 60.5 papunkčio taikymas negali būti pagrindas draudikui reikalauti dalies išmokėtos draudimo išmokos grąžinimo.

Apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad transporto priemonės „Audi 80“ valdytojo nepranešimas apie įvykį negali būti pripažįstamas pagrindu padidinti Draudimo sutarties 1.6 papunkčio sąlygos pažeidimui proporcingą 25 proc. dėl įvykio išmokėtos draudimo išmokos dalies atlyginimo dydį. Kadangi Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad pareiškėja yra draudikui sumokėjusi 50 proc. nukentėjusiam trečiajam asmeniui išmokėtos 657,90 Eur draudimo išmokos, t. y., 328,95 Eur, o draudikas turi pagrindą reikalauti 25

proc. žalos atlyginimo (164,50 Eur), todėl draudikas pareiškėjai turi gražinti 164,50 Eur.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies tenkinti pareiškėjos A. B. reikalavimą ir rekomenduoti *ERGO Insurance SE* gražinti pareiškėjai 164,50 Eur (dalį draudikui sumokėto atgręžtinio reikalavimo).

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius